PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

DELEGATURA w ŁODZI
Aleja Piłsudskiego 8
90-051 Łódź, P - 73
Tel. (0-42) 636-36-89, Fax (0-42) 636-07-12
E-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO-61-15/06/MD Łódź, dnia 31 stycznia 2007 r.

DECYZJA Nr RŁO 5/2007

I. Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080, ze zm.: Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2002 r. Nr 18 poz. 172 ze zm. Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń „Compensa" Spółka Akcyjna, Aleje Jerozolimskie 162, 02-342 Warszawa

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, działanie Towarzystwa Ubezpieczeń „Compensa" Spółka Akcyjna polegające na:

1. stosowaniu w następujących wzorcach umów pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia – Ubezpieczenie Rodzinne", zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą nr 32/2004 z dnia 16 czerwca 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia Perfect Rodzina", zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą nr 33/2004 z dnia 16 czerwca 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia Dom i Rodzina", zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą nr 34/2004 z dnia 16 czerwca 2004 r. postanowienia umownego, w zakresie w jakim dotyczy ubezpieczenia mienia, o treści: *„Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe z winy umyślnej lub na skutek rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego bądź osób, za które ponosi odpowiedzialność lub z którymi pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym."*, co jest sprzeczne z art. 827 § 1 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.),
2. stosowaniu w następujących wzorcach umów pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku", zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych", zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r. postanowienia umownego o treści:

„Zakres ochrony ubezpieczeniowej nie obejmuje szkód powstałych z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego bądź osób, za które ponosi odpowiedzialność lub z którymi pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.”, co jest sprzeczne z art. 827 § 1 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.)

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

II. Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080, ze zm.: Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2002 r. Nr 18 poz. 172 ze zm. Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń „Compensa” Spółka Akcyjna, Aleje Jerozolimskie 162, 02-342 Warszawa

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, działanie Towarzystwa Ubezpieczeń „Compensa” Spółka Akcyjna polegające na:

1. stosowaniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku”, zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r., postanowienia umownego, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} Kodeksu postępowania cywilnego, o treści:
   „W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w § 16 ust. 2.-3., COMPENSA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części.”,
2. stosowaniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych”, zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r., postanowienia umownego, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} Kodeksu postępowania cywilnego, o treści:
   „W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w § 17 ust. 2.-3., COMPENSA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części.”,
3. stosowaniu we wzorcu umowy pn.: „Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk”, zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r., postanowienia umownego, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} Kodeksu postępowania cywilnego, o treści:
   „W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w § 15 ust. 2.-3. oraz w § 16, COMPENSA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części.”

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

Uzasadnienie

W dniach od 16 marca 2006 r. do 11 maja 2006 r. zostało przeprowadzone postępowanie wyjaśniające w celu wstępnego ustalenia, czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów na krajowym rynku usług ubezpieczeniowych (sygn. akt RŁO-402-2/06/MD). W ramach postępowania dokonano oceny ogólnych warunków ubezpieczenia stosowanych w umowach zawieranych z konsumentami między innymi, przez Towarzystwo Ubezpieczeń „Compensa" Spółka Akcyjna (zwana dalej: „TU Compensa S.A." lub „Spółka").

Przedmiotowa kontrola ogólnych warunków ubezpieczenia dotyczyła treści mogących stanowić niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385^1 §1 i 3 oraz art. 385^3 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (zwana dalej: „Kodeks cywilny" lub „k.c.") oraz treści, których wykorzystanie stanowić mogło praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t. j. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080, ze zm.: Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217) – zwana dalej: „ustawa o okik".

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, o których mowa wyżej Prezes Urzędu podjął czynności w trybie art. 26 pkt 12 ustawy o okik mające na celu doprowadzenie do zgodności kwestionowanych postanowień z przepisami prawa (sygn. akt RŁO-62-1/06/MD). Odnośnie do postanowień, których TU Compensa S.A. nie zgodziła się dostosować, konieczne i uzasadnione było podjęcie działań administracyjnych w celu ochrony słabszych uczestników rynku ubezpieczeniowego – konsumentów.

W dniu 25 października 2006 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej: „Prezes Urzędu") wszczął z urzędu Postanowieniem Nr 1/61-15/06 (dowód: karty Nr 1 – 2) postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Towarzystwo Ubezpieczeń „Compensa" Spółka Akcyjna, Aleje Jerozolimskie 162, 02-342 Warszawa, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

1. bezprawnym, godzącym w interesy konsumentów działaniu przedsiębiorcy poprzez:
   a. stosowanie w następujących wzorcach umów pn.: *„Ogólne warunki ubezpieczenia – Ubezpieczenie Rodzinne", zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą nr 32/2004 z dnia 16 czerwca 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia Perfect Rodzina", zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą nr 33/2004 z dnia 16 czerwca 2004 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia Dom i Rodzina"*, *zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą nr 34/2004 z dnia 16 czerwca 2004 r.*, postanowienia umownego, w zakresie w jakim dotyczy ubezpieczenia mienia, sprzecznego z art. 827 § 1 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.), o treści: *„Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe z winy umyślnej lub na skutek rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego bądź osób, za które ponosi odpowiedzialność lub z którymi pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym."*,
   b. stosowanie w następujących wzorcach umów pn.: *„Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku"*, *zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r., „Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych"*, *zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r.*, postanowienia umownego, sprzecznego z art. 827 § 1 ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.), o treści: *„Zakres ochrony ubezpieczeniowej nie obejmuje szkód powstałych z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego bądź osób, za które ponosi odpowiedzialność lub z którymi pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym."*,

co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy o okik;

2. stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} Kodeksu postępowania cywilnego poprzez:
   a. stosowanie we wzorcu umowy pn.: *„Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku”*, *zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r.*, postanowienia umownego, które zostało wpisane w dniu 5 stycznia 2004 r. pod numerem 86 do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} Kodeksu postępowania cywilnego (na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 29 października 2003 r., sygn. akt XVII Amc 45/02), o treści: *„W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w § 16 ust. 2.-3., COMPENSA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części.”*,
   b. stosowanie we wzorcu umowy pn.: *„Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych”*, *zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r.*, postanowienia umownego, które zostało wpisane w dniu 5 stycznia 2004 r. pod numerem 86 do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} Kodeksu postępowania cywilnego (na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 29 października 2003 r., sygn. akt XVII Amc 45/02), o treści: *„W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w § 17 ust. 2.-3., COMPENSA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części.”*,
   c. stosowanie we wzorcu umowy pn.: *„Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk”*, *zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r.,* postanowienia umownego, które zostało wpisane w dniu 5 stycznia 2004 r. pod numerem 86 do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} Kodeksu postępowania cywilnego (na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 29 października 2003 r., sygn. akt XVII Amc 45/02), o treści: *„W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w § 15 ust. 2.-3. oraz w § 16, COMPENSA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części.”*,

   co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania (dowód: karta Nr 3 – 4), TU Compensa S.A. ustosunkowała się do przedstawionych zarzutów w piśmie z dnia 27 listopada 2006 r. (dowód: karty Nr 46 – 48). Spółka zajęła następujące stanowisko: *„TU Compensa SA, zważywszy na wątpliwości Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów co do zgodności z prawem treści ww. wzorców umownych oraz mając na uwadze interes osób przezeń ubezpieczonych, postanowiła zmienić treść kwestionowanych postanowień ww. wzorców umownych. Dostosowanie treści kwestionowanych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wzorców umownych nastąpi do dnia 31 grudnia 2006 r. Jednocześnie TU Compensa SA postanowiła, do czasu zmiany treści ww. wzorców umownych, nie będzie powoływać się na kwestionowane postanowienia wzorców umownych przy rozpatrywaniu roszczeń zgłoszonych z umów ubezpieczenia.”* (dowód: karta Nr 48).

Spółka nie przedstawiła żadnych dowodów na zmianę treści kwestionowanych postanowień w stosowanych przez nią ogólnych warunkach ubezpieczenia, wskazanych w sentencji decyzji.

W dniu 8 stycznia 2007 r. Prezes Urzędu zawiadomił TU Compensa S.A. o zakończeniu zbierania materiału dowodowego i możliwości zapoznania się z aktami sprawy (dowód: karty Nr 92 - 94).

Prezes Urzędu ustalił co następuje:

TU Compensa S.A. jest przedsiębiorcą wpisanym do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000006691, prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Miasta Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Zgodnie z przedstawionym aktualnym odpisem z rejestru przedsiębiorców przedmiotem działalności Spółki jest działalność ubezpieczeniowa bezpośrednia i reasekuracyjna w zakresie ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych, a także inna działalność związana z działalnością ubezpieczeniową oraz działalność akwizycyjna na rzecz Otwartych Funduszy Emerytalnych (dowód: karty Nr 49 – 53).

W swojej działalności Spółka stosuje przy zawieraniu umów ubezpieczenia z konsumentami, ogólne warunki ubezpieczenia, które stanowią wzorzec umowy w rozumieniu art. 384 § 1 k.c. Przepis art. 812 § 2 k.c. określa, co w szczególności powinny zawierać ogólne warunki ubezpieczenia. Ponadto, przed zawarciem umowy ubezpieczenia zakład ubezpieczeń ma obowiązek doręczyć ubezpieczającemu tekst ogólnych warunków ubezpieczenia, stosownie do art. 812 § 1 k.c.

Przedmiotem analizy Prezesa Urzędu w ramach niniejszego postępowania były następujące ogólne warunki ubezpieczenia, aktualnie stosowane przez TU Compensa S.A. przy zawieraniu umów ubezpieczenia z konsumentami:

1. „Ogólne warunki ubezpieczenia – Ubezpieczenie Rodzinne”, zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą nr 32/2004 z dnia 16 czerwca 2004 r., (dowód: karty Nr 8 – 19), zmiana 9 maja 2006 r. (dowód: karty Nr 54 – 71).
2. „Ogólne warunki ubezpieczenia Perfect Rodzina”, zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą nr 33/2004 z dnia 16 czerwca 2004 r., (dowód: karty Nr 20 – 25).
3. „Ogólne warunki ubezpieczenia Dom i Rodzina”, zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą nr 34/2004 z dnia 16 czerwca 2004 r., (dowód: karty Nr 26 – 30).
4. „Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku”, zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r., (dowód: karty Nr 31 – 34).
5. „Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych”, zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r., (dowód: karty Nr 35 – 37).
6. „Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk”, zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r, (dowód: karty Nr 38 – 41), zmiana 1 luty 2006 r. (dowód: karty Nr 72 – 79).

We wskazanych powyżej ogólnych warunkach ubezpieczenia Spółka ustaliła jednostronnie następujące postanowienia:

I. Postanowienia wyłączające odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń :

1. *„Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe z winy umyślnej lub na skutek rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego bądź osób, za które ponosi odpowiedzialność lub z którymi pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.”*:
   – § 4 ust. 1 pkt 1 Ogólnych warunków ubezpieczenia Perfect Rodzina (dowód: karta Nr 21),

   – § 4 ust. 1 pkt 1 Ogólnych warunków ubezpieczenia Dom i Rodzina (dowód: karta Nr 27).
   – § 4 ust. 1 pkt 1 Ogólnych warunków ubezpieczenia – Ubezpieczenie Rodzinne (dowód: karta Nr 10). W toku postępowania TU Compensa S.A. poinformowała, iż ww. ogólne warunki ubezpieczenia, zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą nr 32/2004 z dnia 16 czerwca 2004 r. zostały wycofane z obrotu z dniem 9 maja 2006 r. na podstawie uchwały Zarządu nr 22/2006 z dnia 22 marca 2006 r. W miejsce wycofanego wzorca umownego, Zarząd TU Compensa S.A. wprowadził „Ogólne warunki ubezpieczenia – Ubezpieczenie Rodzinne (19024)” zatwierdzone uchwałą nr 14/2006 z dnia 8 lutego 2006 r., które weszły w życie w dniu 1 kwietnia 2006 r. W zmienionych Ogólnych warunkach ubezpieczenia – Ubezpieczenie Rodzinne (19024) kwestionowane postanowienie zostało zawarte w § 4 ust. 1 pkt 1 (dowód: karta Nr 57) w następującym brzmieniu: *„Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe z winy umyślnej lub na skutek rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, osób bliskich, bądź osób, za które którakolwiek z wymienionych osób ponosi odpowiedzialność lub z którymi pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.”*. Ww. zmiana nie zmienia znaczenia kwestionowanego postanowienia. Poszerzono krąg podmiotów, które mogą wyrządzić szkodę. Z § 40 ust. 8 Ogólnych warunków ubezpieczenia – Ubezpieczenie Rodzinne (19024) wynika, iż niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 1 kwietnia 2006 r. Jednakże, na mocy uchwały nr 22/2006 przedłużono obowiązywanie Ogólnych warunków ubezpieczenia – Ubezpieczenie Rodzinne, zatwierdzonych uchwałą nr 32/2004 do dnia 8 maja 2006 r. Zatem, Ogólne warunki ubezpieczenia – Ubezpieczenie Rodzinne mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych do dnia 8 maja 2006 r. Natomiast Ogólne warunki ubezpieczenia – Ubezpieczenie Rodzinne (19024) mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 9 maja 2006 r.

2. *„Zakres ochrony ubezpieczeniowej nie obejmuje szkód powstałych z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego bądź osób, za które ponosi odpowiedzialność lub z którymi pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.”*:
   – § 7 ust. 1 pkt 1 Ogólnych warunków ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku (dowód: karta Nr 32),
   – § 8 ust. 1 pkt 1 Ogólnych warunków ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych (dowód: karta Nr 35 – verte).

Przypadki zwolnienia zakładu ubezpieczeń od odpowiedzialności z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia zostały uregulowane w art. 827 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem zakład ubezpieczeń jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli ubezpieczający albo osoba, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub, za którą ponosi odpowiedzialność, wyrządziła szkodę umyślnie. W razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach zasadom współżycia społecznego albo interesom gospodarki narodowej.

II. Postanowienia, które przewidują możliwość odmowy wypłaty odszkodowania w całości lub w części:

1. *„W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w § 16 ust. 2.-3., COMPENSA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części.”* – § 17 Ogólnych warunków ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku (dowód: karta Nr 33).
2. *„W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w § 17 ust. 2.-3., COMPENSA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części.”* – § 18 Ogólnych warunków ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych (dowód: karta Nr 37).
3. *„W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w § 15 ust. 2.-3. oraz w § 16, COMPENSA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części.”* – § 17 Ogólnych warunków ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk” (dowód: karta Nr 40 – verte).
   W toku postępowania TU Compensa S.A. poinformowała, iż ww. ogólne warunki ubezpieczenia, zatwierdzone przez Zarząd TU Compensa S.A. uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r. zostały wycofane z obrotu z dniem 28 lutego 2006 r. na podstawie uchwały Zarządu nr 7/2006 z dnia 18 stycznia 2006 r. W miejsce wycofanego wzorca umownego, Zarząd TU Compensa S.A. wprowadził „Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk” zatwierdzone ww. uchwałą nr 7/2006, które weszły w życie w dniu 1 lutego 2006 r. W zmienionych Ogólnych warunkach ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk kwestionowane postanowienie zostało zawarte w § 13 ust. 2 (dowód: karta Nr 77) w następującym brzmieniu: *„W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w § 12 ust. 2 – 4 oraz w § 13 Compensa może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części.”*. Ww. zmianę należy uznać za zmianę redakcyjną, która nie zmienia znaczenia tego postanowienia. Zmiana dotyczy jedynie odmiennej numeracji paragrafów, w których uregulowane zostały obowiązki ubezpieczającego. Z § 19 ust. 8 zmienionych Ogólnych warunkach ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk wynika, iż niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 1 lutego 2006 r. Zatem, Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk, zatwierdzone uchwałą z dnia 10 grudnia 2003 r. mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych do dnia 31 stycznia 2006 r. Natomiast Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk zatwierdzone uchwałą nr 7/2006 mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 1 lutego 2006 r.

Ponadto ustalono, że Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej: „Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) w wyroku z dnia 29 października 2003 r. (sygn. akt XVII Amc 45/02) uznał za niedozwolone następujące postanowienie:
„Jeżeli właściciel pojazdu lub osoba uprawniona do korzystania lub rozporządzania tym pojazdem nie wykonała obowiązków wynikających z przepisów § 30-32, PZU może oddalić roszczenie lub odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie.”.
Postanowienie to zostało wpisane w dniu 5 stycznia 2004 r., pod numerem 86, do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 ze zm.), zwana dalej: „Kodeks postępowania cywilnego” lub „k.p.c.”.

Prezes Urzędu zważył co następuje:

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy o okik przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest

zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Przepis art. 23a ust. 2 ww. ustawy zawiera otwarty katalog działań stanowiących praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Ad. I.

Stwierdzenie praktyki określonej w art. 23a ust. 1 ustawy o okik wymaga wykazania, że spełnione zostały łącznie trzy przesłanki:

1) działanie przedsiębiorcy,
2) noszące znamiona bezprawności,
3) godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Ad. 1) Stosownie do art. 4 pkt 1 ustawy o okik, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178, ze zm.) (…). Zgodnie z art. 66 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1808 ze zm.), ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej straciła moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807 ze zm.). Z kolei, przepis art. 86 tej ustawy stanowi, że ilekroć w obowiązujących przepisach jest mowa o przepisach ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej, należy przez to rozumieć właściwe przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 cytowanej wyżej ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 ww. ustawy przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Przepis art. 2 ww. ustawy definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

TU Compensa S.A. jest osobą prawną, która uzyskała osobowość prawną z chwilą wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Jak wskazano powyżej, Spółka jest zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000006691. Przedmiotem działalności gospodarczej Spółki jest działalność ubezpieczeniowa bezpośrednia i reasekuracyjna w zakresie ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych, a także inna działalność związana z działalnością ubezpieczeniową oraz działalność akwizycyjna na rzecz Otwartych Funduszy Emerytalnych.

Prezes Urzędu stwierdza, że TU Compensa S.A. jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o okik.

W związku z powyższym, stwierdza się, że pierwsza przesłanka art. 23a ust. 1 ustawy o okik została spełniona.

Ad. 2) Dla uznania działania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest, aby miało ono charakter bezprawny.

Bezprawność to sprzeczność zachowania z przepisami prawa oraz z zasadami współżycia społecznego. Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Istotnym jest również fakt, iż bezprawność jest czynnikiem o

charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody, czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych.

Z uwagi na to, iż różnica w brzmieniu postanowień wskazanych w pkt-ach I.1 i I.2 sentencji decyzji dotyczy jedynie zmian redakcyjnych i różnica ta nie zmienia znaczenia kwestionowanych postanowień, uprawnione jest, zdaniem Prezesa Urzędu, przedstawienie wspólnej argumentacji dotyczącej sprzeczności z przepisem art. 827 § 1 k.c. postanowień wskazanych w pkt-ach I.1 i I.2 sentencji decyzji.

Jak zostało wskazane powyżej, bezprawne jest działanie przedsiębiorcy, które jest sprzeczne z prawem, tj. z przepisami określonych aktów prawnych. Aktem prawnym, do którego należy odwołać się w rozpatrywanej sprawie jest Kodeks cywilny. Stosownie do art. 807 § 1 k.c. postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia lub postanowienia umowy ubezpieczenia sprzeczne z przepisami niniejszego tytułu są nieważne, chyba że dalsze przepisy przewidują wyjątki. Oznacza to, iż w odniesieniu do ogólnych warunków ubezpieczenia zostaje ograniczona swoboda umów i wiele kwestii musi być uregulowane w ogólnych warunkach ubezpieczenia zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego.

Zgodnie z art. 827 § 1 k.c., *zakład ubezpieczeń jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli ubezpieczający albo osoba, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za którą ponosi odpowiedzialność, wyrządziła szkodę umyślnie. W razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach zasadom współżycia społecznego albo interesom gospodarki narodowej.* Zgodnie z tym przepisem, wina umyślna bezwzględnie wyłącza odpowiedzialność ubezpieczyciela. Natomiast rażące niedbalstwo wyłącza odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń warunkowo, jeżeli nie sprzeciwiają się temu zasady współżycia społecznego lub interesy gospodarki narodowej. Takie stanowisko w literaturze przedmiotu reprezentuje Helena Ciepła, Komentarz Lex Polonica do art. 827 § 1 k.c. oraz Leszek Ogiegło, Kodeks cywilny Tom II, Komentarz pod redakcją K. Pietrzykowskiego, wyd. 3, s. 491. Powyższe stanowisko znajduje także potwierdzenie w orzecznictwie. W wyroku z dnia 19 marca 1998 r. (sygn. III CKN 412/97), Sąd Najwyższy stwierdził, iż dla odmowy przyznania przez zakład ubezpieczeń odszkodowania za szkodę objętą ubezpieczeniem majątkowym nie wystarcza tylko ustalenie rażącego niedbalstwa poszkodowanego. Stosownie do art. 827 § 1 zdanie drugie k.c., konieczne jest rozważenie, czy w danych okolicznościach za zapłatą odszkodowania nie przemawiają zasady współżycia społecznego. Z kolei w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2003 r. (sygn. V CK 90/03) wskazano, iż postanowienie ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco, według którego ubezpieczeniem nie są objęte szkody spowodowane kradzieżą szczególnie zuchwałą, jeżeli była ona następstwem rażącego niedbalstwa właściciela pojazdu, nie wyłącza odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, gdy w określonych okolicznościach zapłata odszkodowania odpowiada zasadom współżycia społecznego (art. 827 § 1 k.c.).

W ocenie Prezesa Urzędu, stosowane przez TU Compensa S.A. w ogólnych warunkach ubezpieczenia postanowienia bezwzględnie wyłączają odpowiedzialność Spółki, w przypadku szkody powstałej wskutek rażącego niedbalstwa, co jest sprzeczne z art. 827 § 1 k.c. Dotyczy to następujących postanowień:

a. *„Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe z winy umyślnej lub na skutek rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego bądź osób, za które ponosi odpowiedzialność lub z którymi pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.”*;

b. *„Zakres ochrony ubezpieczeniowej nie obejmuje szkód powstałych z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego bądź osób, za które ponosi odpowiedzialność lub z którymi pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.”.*

Sprzeczność ta polega na tym, że TU Compensa S.A. pominęła we wskazanych postanowieniach możliwość wypłaty odszkodowania w przypadku rażącego niedbalstwa ubezpieczającego, jeśli zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach zasadom współżycia społecznego albo interesom gospodarki narodowej. Ubezpieczający ma prawo dochodzić odszkodowania w takim przypadku, zgodnie z cytowanym przepisem art. 827 § 1 k.c.

Podkreślenia wymaga fakt, iż przepis art. 827 § 1 k.c. w zakresie w jakim dotyczy ubezpieczenia mienia, jest przepisem bezwzględnie obowiązującym. Wskazuje na to treść art. 827 § 2 k.c., zgodnie z którym, w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej można w drodze umowy ustalić inne zasady odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń niż określone w § 1. Z powyższego wynika, iż jedynie w umowach ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej można ustalić inne zasady odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, niż określone w przepisie art. 827 § 1 k.c. Postanowienia kwestionowane przez Prezesa Urzędu zostały zawarte w ogólnych warunkach ubezpieczenia, które dotyczą ubezpieczenia mienia.

Tym samym, w ocenie Prezesa Urzędu stosowanie postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia, wymienionych w pkt-ach I.1 i I.2 sentencji decyzji, sprzecznych z art. 827 § 1 k.c. jest bezprawne.

W związku z powyższym, stwierdza się, że druga przesłanka art. 23a ust. 1 ustawy o okik została spełniona.

Ad. 3) Przepisy ustawy o okik nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Przepis art. 23a ust. 1 stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia ze zbiorowym interesem konsumentów wówczas, gdy działanie przedsiębiorcy dotyczy, bądź może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować. Stosownie do art. 22^1 k.c., za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów, którzy zapoznali się, bądź mogli zapoznać się z powszechnie dostępnymi ogólnymi warunkami ubezpieczenia zawierającymi postanowienia sprzeczne z przepisami Kodeksu cywilnego i zawarli, bądź mogli zawrzeć umowę ubezpieczenia z TU Compensa S.A. W tej sytuacji bezprawne zachowanie przedsiębiorcy nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu ubezpieczonych, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej grupy kontrahentów TU Compensa S.A.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z ograniczeniem praw konsumentów, wynikających z przepisów Kodeksu cywilnego regulujących umowę ubezpieczenia. Przepisy ww. ustawy przewidują prawo ubezpieczającego do otrzymania odszkodowania w przypadku wyrządzenia szkody wskutek rażącego niedbalstwa, jeżeli odpowiada to w danych okolicznościach zasadom współżycia społecznego albo interesom gospodarki narodowej. TU Compensa S.A. przez zamieszczenie w ogólnych warunkach ubezpieczenia postanowień sprzecznych z przepisem art. 827 § 1 k.c. zawęziła granice swojej odpowiedzialności za szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczającego

albo osoby, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za którą ponosi odpowiedzialność. Ograniczenie odpowiedzialności TU Compensa S.A. godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

W związku z powyższym, stwierdza się, że trzecia przesłanka art. 23a ust. 1 ustawy o okik została spełniona.

Wobec spełnienia przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 23a ust. 1 ustawy o okik, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji.

Ad. II.

Stwierdzenie praktyki określonej w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik wymaga wykazania, że spełnione zostały łącznie trzy przesłanki:

1) działanie przedsiębiorcy,
2) noszące znamiona bezprawności,
3) godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Ad. 1) Fakt, że TU Compensa S.A. jest przedsiębiorcą został udowodniony wyżej.

W związku z powyższym, stwierdza się, że pierwsza przesłanka art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik została spełniona.

Ad. 2) Jak zostało wskazane powyżej, przepis art. 23a ust. 2 ustawy o okik zawiera przykładowy katalog praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do ww. przepisu, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} Kodeksu postępowania cywilnego. Przepis art. 23a ust. 2 ustawy o okik precyzuje klauzulę generalną wskazaną w art. 23a ust. 1 ww. ustawy poprzez wymienienie najczęściej występujących postaci praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Z uwagi na to, iż różnica w brzmieniu postanowień wskazanych w pkt-ach II.1, II.2 i II.3 sentencji decyzji dotyczy jedynie zmian redakcyjnych i różnica ta nie zmienia znaczenia kwestionowanych postanowień, uprawnione jest, zdaniem Prezesa Urzędu, przedstawienie wspólnej argumentacji dotyczącej stosowania postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, wskazanych w pkt-ach II.1, II.2 i II.3.

Na mocy art. 479^{45} § 1 k.p.c., Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest obowiązany przesyłać Prezesowi Urzędu odpis każdego prawomocnego wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Na podstawie takich wyroków, Prezes Urzędu jest zobowiązany do prowadzenia rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, stosownie do art. 479^{45} § 2 k.p.c. Przepis art. 479^{45} § 3 k.p.c. ustanawia zasadę tzw. formalnej jawności rejestru, stanowiąc, że rejestr jest jawny. Jawność rejestru oznacza, że rejestr jest dostępny dla każdego zainteresowanego, czyli każdy ma do niego prawo wglądu. Skutkiem formalnej jawności rejestru jest niemożność zasłaniania się nieznajomością dokonanych w nim wpisów. W rejestrze tym przytacza się treść postanowień wzorców umowy uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone.

W ocenie Prezesa Urzędu, wpisanie takich postanowień do rejestru, o którym mowa wyżej, oznacza, że od tej chwili postanowienia te są zakazane we wszystkich wzorcach umów. Zakaz stosowania postanowień wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479^{45}

k.p.c. dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz również innych przedsiębiorców z danej branży. Za takim ujęciem przemawia podstawowy cel postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jakim jest usunięcie z obrotu postanowień, które Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone. Chodzi bowiem o to, by konsumenci nie byli narażeni na te postanowienia w przyszłości w umowach zawieranych z innymi przedsiębiorcami. Ponadto, zdaniem Prezesa Urzędu, zakaz stosowania niedozwolonych postanowień wpisanych do ww. rejestru dotyczy także postanowień podobnych. Przedsiębiorcy stosują bowiem postanowienia, których istota jest taka sama, lecz konstrukcja gramatyczna, szyk wyrazów w zdaniu są różne. W związku z tym, zakazane jest też stosowanie postanowienia, którego zakres jest tożsamy z zakresem postanowienia wpisanego do rejestru, o którym mowa w art. 479^{45} k.p.c. Nie jest konieczna dokładna, literalna identyczność tych postanowień.

Stanowisko Prezesa Urzędu znajduje uzasadnienie w orzecznictwie. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (Sygn. akt III SZP 3/06) wskazał, iż stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479^{45} § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Sąd Najwyższy uznał również, iż jeżeli Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uzna określoną klauzulę za niedozwoloną w wyniku przeprowadzonej kontroli abstrakcyjnej i zostanie ona wpisana do rejestru, o którym mowa w art. 479^{45} § 2 k.p.c., praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ust. 2 ustawy o okik dopuszcza się każdy z przedsiębiorców, który wprowadza do stosowanych klauzul zmiany o charakterze kosmetycznym, polegające np. na przestawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów, jeżeli zmiany te nie prowadzą do zmiany istoty klauzuli.

W ocenie Prezesa Urzędu stosowane przez TU Compensa S.A. w ogólnych warunkach ubezpieczenia następujące postanowienia są tożsame z postanowieniem wpisanym pod numerem 86 do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone:

a. *„W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w § 16 ust. 2.-3., COMPENSA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części.”*,
b. *„W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w § 17 ust. 2.-3., COMPENSA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części.”*,
c. *„W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w § 15 ust. 2.-3. oraz w § 16, COMPENSA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w części.”*.

Wskazane postanowienia przewidują, iż niedopełnienie przez Ubezpieczającego któregokolwiek z obowiązków wymienionych w poszczególnych paragrafach ogólnych warunków ubezpieczenia skutkuje możliwością zastosowania przez TU Compensa S.A. wobec Ubezpieczającego sankcji w postaci odmowy wypłaty odszkodowania w całości lub w części. Istotny jest fakt, iż Spółka może powołać się na wskazane powyżej postanowienia niezależnie od tego, czy niedopełnienie przez Ubezpieczającego nałożonych na niego obowiązków miało wpływ na powstanie szkody, czy też nie.

Równocześnie, należy przytoczyć treść postanowienia wpisanego pod numerem 86 do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, zgodnie z którym:

„Jeżeli właściciel pojazdu lub osoba uprawniona do korzystania lub rozporządzania tym pojazdem nie wykonała obowiązków wynikających z przepisów § 30-32, PZU może oddalić roszczenie lub odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie."

Wszystkie trzy postanowienia, wskazane w pkt-ach II.1, II.2 i II.3 sentencji decyzji oraz postanowienie wpisane do rejestru, o którym mowa wyżej, pod numerem 86 mogą zostać uznane za tożsame. Każde z wyżej wymienionych postanowień przewiduje możliwość nieuwzględnienia przez zakład ubezpieczeń roszczenia ubezpieczającego o wypłatę odszkodowania, bądź uwzględnienia roszczenia w części i wypłaty jedynie części odszkodowania, jeżeli ubezpieczający nie wypełnił ciążących na nim obowiązków, bez względu na to, czy niedopełnienie tych obowiązków miało wpływ na powstanie szkody, czy też nie. Ponadto, wszystkie rozważane postanowienia stosowano w relacjach pomiędzy zakładem ubezpieczeń, a ubezpieczającymi.

Konsekwencją stosowania przez TU Compensa S.A. postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone jest wprowadzenie do ogólnych warunków ubezpieczenia postanowień bezwzględnie zakazanych. Stosownie bowiem do art. 479^{42} § 1 k.p.c., Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów orzekając o uznaniu postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jednocześnie zakazuje ich wykorzystywania. Sąd Najwyższy w cytowanej powyżej uchwale zaakceptował stanowisko, zgodnie z którym wpis postanowienia wzorca do rejestru skutkuje tym, że zakazane jest posługiwanie się wpisaną klauzulą we wszystkich wzorcach umów, pod rygorem sankcji z art. 58 k.c.

Tym samym, w ocenie Prezesa Urzędu, stosowanie przez TU Compensa S.A. w ogólnych warunkach ubezpieczenia postanowień wskazanych w pkt-ach II.1, II.2 i II.3 sentencji decyzji jest bezprawne.

W związku z powyższym, stwierdza się, że druga przesłanka art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik została spełniona.

Ad. 3) Jak zostało wskazane powyżej, przepisy ustawy o okik nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Przepis art. 23a ust. 1 stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia ze zbiorowym interesem konsumentów wówczas, gdy działanie przedsiębiorcy dotyczy, bądź może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować.

W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów, którzy zapoznali się, bądź mogli zapoznać się z powszechnie dostępnymi ogólnymi warunkami ubezpieczenia zawierającymi postanowienia, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone i zawarli, bądź mogli zawrzeć umowę ubezpieczenia z TU Compensa S.A. W tej sytuacji bezprawne zachowanie przedsiębiorcy nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu ubezpieczonych, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej grupy kontrahentów TU Compensa S.A.

Na skutek zamieszczenia w ogólnych warunkach ubezpieczenia postanowień, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, TU Compensa S.A. stosuje postanowienia, których stosowania zakazano. Spółka zastrzegła sobie w kwestionowanych postanowieniach prawo do odmowy wypłaty odszkodowania w całości lub w części w przypadku niedopełnienia przez Ubezpieczającego nałożonych na niego

obowiązków, bez względu na to, czy niedopełnienie któregokolwiek z obowiązków miało wpływ na powstanie szkody czy też nie. Na skutek opisanych powyżej działań, TU Compensa S.A. ogranicza swą odpowiedzialność, a konsumenci mogą nie otrzymać odszkodowania lub otrzymać je w zmniejszonej wysokości. Ograniczenie odpowiedzialności TU Compensa S.A. godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

W związku z powyższym, stwierdza się, że trzecia przesłanka art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik została spełniona.

Wobec spełnienia przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o okik, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt II sentencji.

W przypadku, gdy dany przedsiębiorca dopuścił się praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 23a ustawy o okik, na podstawie art. 23c ust. 1 ww. ustawy, Prezes Urzędu w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów nakazuje zaniechanie jej stosowania.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o okik w związku z art. 479^{28} § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów

Dyrektor Delegatury w Łodzi

Iwona BIELSKA

Otrzymuje:

Towarzystwo Ubezpieczeń
„Compensa" Spółka Akcyjna

Al. Jerozolimskie 162
02-342 Warszawa